

СТАНОВИЩЕ

Относно дисертационното изследване на Нина Иванова Русева на тема:

**“ЦВЕТЪТ В СКУЛПТУРАТА, КАТО ТВОРЧЕСКИ ПРОЦЕС НА
ХУДОЖНИЦИТЕ ОТ 80-ТЕ ГОДИНИ НА ХХ ВЕК И НАЧАЛОТО НА ХХІ ВЕК В
ЕВРОПА И БЪЛГАРИЯ”**

за присъждане на образователна научна степен „доктор” по професионално направление „Изкуствознание и изобразителни изкуства” – Национална художествена академия, Факултет за изящни изкуства, катедра „Скулптура”

от проф. Стефан Лютаков

Нина Иванова Русева е редовен докторант към катедра „Скулптура“ на НХА. Дисертационният и труд е с обем 129 страници. Текста е придружен с албум – приложение от 50 стр., представящ автори и творби важни за темата на дисертацията, визуализиращ съществени тези от съдържанието. Дисертацията е конструирана спрямо изискванията за този жанр текстове, носи авторски дух и увереността на изследовател, който е и забележителен, изграден, оригинален млад български живописец. Заедно с това възприемам избора на темата на дисертационното изследване като логичен и напълно естествен, имайки предвид, че баща на Нина Русева е един от най – утвърдените и значими творци в съвременната българска скулптура. Въпреки, че много автори по конкретен повод разсъждават за цвета и ролята му като важно изразно средство в скулптурата, нямам сведения това да е правено в такова самостоятелно, пространно изследване в България. Само по себе си това го прави приносно.

Дали една скулптура се нуждае от покритие, цвят, което да я отличава или доближава до реалността и обкръжението ѝ, зависи от различни фактори. Полихромността в гръцката скулптура е теми в областта на античното изкуство, която предизвиква разгорещен и продължителен спор до днес. Защо е необходимо тази пластична и одухотворена форма пресъздаваща правдиво човешкото тяло да е допълнително оцветена полихромно. А как можем да си представим египетското изкуство без цвят? Ето за да отговори на тези и други въпроси Нина Русева си поставя като основна цел на изследването „ да разгледа многообразните възможности на цвета в скулптурата, пластиката и изобщо триизмерната форма“

В значителна част изследването се занимава с теорията на цвета от гледна точка на ролята му като изразно средство в изкуството. В този смисъл текста е и своеобразен учебник по цветознание. Представяйки го като физическо явление свързано със светлината авторката подчертава, че цветът на даден обект зависи, както от свойствата на самия предмет и заобикалящата го среда, така и от възприемащия го. В отделни подраздели цвета е разгледан както физическо, физико-химическо и физиологическо явление. Споменати са автори, учени и изследвания допринесли за изучаване и разбиране природата на цвета и ролята му в изкуството. Направен е стегнат, но съдържателен поглед към цвета в скулптурата в исторически план. Тук е акцентирано

на полихромията в древната и античната скулптура, нейното изучаване и обяснение. Анализирайки символното и психологическото въздействие на цвета, Нина Русева подчертава обвързаността на чувственото възприемане на цвета с естетическото и емоционално въздействие на изкуството.

В съвременната скулптура цветът се употребява съзнателно, то е основно изразно средство наред с обема, триизмерната форма, композицията и т.н. Възможностите на цвета да въздейства психологически, да подчертава или да поглъща формата, да фокусира внимание, да акцентира върху съдържание и др. умело и смело се използва от съвременните скулптори. Отношението на всеки съвременен скулптор към цвета е много индивидуално, но никой днес не отрича същностното му значение за въздействието на творбата и сила на посланието. В този аспект много авторска и приносна е тази част от дисертацията, в която изводите се правят на базата на живи срещи, разговори и интервюта със съвременни български скулптори и артисти от различни поколения работещи в областта на триизмерните форми и активно и съзнателно включващи цвета в творбите си. Авторския характер на тези документални текстове засилва познавателната стойност на дисертацията и убеждава в приносното и значение. Особено интересно за мен е това, което споделят за цвета в изкуството си и за ролята на цвета в по – общ план Крум Дамянов, Григор Мицев, Павел Койчев, Станислав Памукчиев, Ангел Станев и др.

Изследването прави обзор на важни процеси и характерни европейски автори реализирали се в периода обект на дисертацията, в чиито произведения цвета е отличителна черта и основно средство за изразяване. Когато мисля за цвета в европейската скулптура, виждам творбата на един от представените автори – големия син петел на германката Катерина Фрич в сърцето на английската столица – Лондон, Трафалгар скуеър. Един ярък пример за решително използване на цвета в съвременното изкуство, с което творбата става мощен емоционален акцент в средата, провокация, покана за разговор, ироничен поглед към героиката на обкръжаващите паметници и исторически сложните отношения между Англия и Франция и т.н.

Текста казва всичко или почти всичко за цвета, цвета и скулптурата, за авторите съзнателно използващи го като същностно изразно средство, за развитието на скулптурата в почти немислими преди посоки, и многото аспекти на взаимодействие на цвета с триизмерната форма и пространството. Препоръчвам по внимателно да се балансира и съпостави обема информация за отделни автори и творби съизмеримо със значимостта им и в контекста на темата, да се избегне известно повторение на текст от увода, както и да се прецизира логиката на последователността на текстовото съдържание.

Смятам, че дисертационното изследване „Цветът в скулптурата като творчески процес на художниците от 80-те години на 20 век и началото на 21 век в Европа и България“ постига важни резултати и притежава оригинални приносни качества, което ми дава основание да гласувам за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на неговия автор Нина Иванова Русева.

Проф. Стефан Лютаков.